

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	29
WSTĘP	29
ROZDZIAŁ I.	
ZARYS HISTORII UNIwersYTETU JANA KAZIMIERZA (PERSPEKTYWA USTROJOWA I OGÓLNOUNIwersYTECKA) – ADAM REDZIK.....	49
CZEŚĆ 1. AB OVO AD MALA.....	
1. Zanim powstała szkoła jezuicka. Początki szkolnictwa we Lwowie	51
2. Jezuicki ośrodek naukowy we Lwowie do 1661 r.	54
2.1. Nowoczesne szkolnictwo jezuickie	54
2.2. Sprowadzenie jezuitów do Lwowa	56
2.3. Kolegium jezuickie we Lwowie i starania o przekształcenie go w akademię	59
3. Akademia Lwowska Towarzystwa Jezusowego (1661-1773)	65
3.1. Dyplom króla Jana Kazimierza z 20 stycznia 1661 r.	65
3.2. Walka o prawa akademickie. Pogrom lwowski 1664 r.	70
3.3. Pijarzy we Lwowie i jezuickie <i>Collegium Nobilium</i>	74
3.4. Potwierdzenie dyplomu z 1661 r. przez króla Augusta III 18 kwietnia 1758 r. oraz bulla Klemensa XIII i walka o utrzymanie statusu akademii	76
3.5. Niektórzy znani profesorowie i uczniowie Kolegium/Akademii we Lwowie	84
4. Uniwersytet Józefiński (1784–1805)	88
4.1. Uwagi o kondycji nauczania na przełomie XVII i XIX w.	88
4.2. Zanim powstał uniwersytet: <i>Collegium Nobilium (Theresianum)</i> – „corpora szkół wyższych”	89
4.3. Akt fundacyjny cesarza Józefa II i uroczysta inauguracja uniwersytetu	90
4.4. Funkcjonowanie Uniwersytetu Józefińskiego	94

5. Studium Ruthenum (1787-1804)	97
6. Liceum Lwowskie – szkoła „półwyższa” (1805-1817)	102
6.1. Ogólna charakterystyka	102
6.2. „Liceum/Uniwersytet” w okresie zajęcia Lwowa przez wojska Księstwa Warszawskiego: maj – czerwiec 1809 r.	103
7. C.K. Uniwersytet cesarza Franciszka I w okresie przedautonomicznym 1817-1861	105
7.1. Kolejny akt fundacyjny, inauguracja i pierwsze lata	105
7.2. Uniwersytet Lwowski a Powstania Listopadowe	108
7.3. Przed wiosną ludów. Kadra naukowa. Konspiracja niepodległościowa	112
7.4. Uniwersytet i Wiosna Ludów 1848	115
7.5. Nowa siedziba	119
7.6. Zmiany w uniwersyteckich regulacjach prawnych. Ponowna germanizacja uniwersytetu. Katedry Języka i Kultury Polskiej i Ruskiej	122
7.7. Uniwersytet Lwowski a Powstanie Styczniowe. Ku autonomii	125
8. C.K. Uniwersytet Franciszkański w dobie autonomicznej	128
8.1. Podstawy prawne	128
8.2. Utrakwizacja czy polonizacja?	129
8.3. Intensywna rozbudowa uniwersytetu w latach 1890-1914. Odtworzenie Wydziału Lekarskiego	134
8.4. Narastający problem ukraiński na uniwersytecie	140
8.5. Obchody 250-lecia uniwersytetu i projekt wielkiej rozbudowy uniwersytetu	144
9. Uniwersytet w czasie I wojny światowej (1914-1918)	157
10. Uniwersytet w latach 1918-1939	163
10.1. Trudne początki w odrodzonym państwie polskim	163
10.2. Podstawy prawne	175
10.3. Władze ogólnouniwersyteckie i wydziałowe	180
10.4. Przegląd ważniejszych wydarzeń z lat 1920-1939	182
10.5. Konflikty narodowościowe; sprawa ukraińska, zajścia antyżydowskie: <i>numerus clausus</i> , tzw. <i>getta ławkowe</i>	194

**CZĘŚĆ 2. MISCELLANEA: STUDENCI, BIBLIOTEKI, ARCHIWA, INSYGNA UNIWERSYTECKIE,
DOKTORZY HONORIS CAUSA, POCZET REKTORÓW** 203

1. Studenci	203
1.1. Dane ogólne – liczebność	203
1.2. Płeć: pojawienie się studentek	210
1.3. Organizacje studenckie	215
1.3.1. Stowarzyszenia (towarzystwa, kółka naukowe)	215
1.3.2. Korporacje akademickie	220

1.3.3. Wykaz stowarzyszeń akademickich zarejestrowanych i działających przy UJK w roku 1938	228
1.4. Domy akademickie	228
2. Biblioteka Uniwersytecka i inne biblioteki naukowe Lwowa	233
2.1. Biblioteka Uniwersytecka	233
2.2. Zakład Narodowy im. Ossolińskich	239
2.3. Inne biblioteki Lwowa	245
3. Archiwa i muzea	247
3.1. Archiwum Uniwersyteckie	247
3.2. Inne archiwa	248
3.3. Muzea	249
4. Inne uczelnie akademickie Lwowa	250
4.1. Politechnika Lwowska	250
4.2. Akademia Rolnicza w Dublanach i Wyższa Szkoła Lasowa we Lwowie	254
4.3. Akademia Medycyny Weterynaryjnej	255
4.4. Akademia Handlu Zagranicznego	257
4.5. Inne	259
5. Powszechne Wykłady Uniwersyteckie	260
6. Doktorzy <i>honoris causa</i> Uniwersytetu Lwowskiego do 1939 r.	263
7. Insignia uniwersyteckie	276
8. Rektorzy Kolegium i Uniwersytetu Lwowskiego 1608-2015.....	280
8.1. Poczci rektorów 1608-1939	
8.2. Portrety rektorów Uniwersytetu Lwowskiego sprzed 1939 r.	290
8.3. Rektorzy Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1939-2015	296

ROZDZIAŁ II

WYDZIAŁ TEOLOGICZNY – JÓZEF WOŁCZAŃSKI	297
1. Wstęp	299
2. Geneza, status, programy studiów	302
3. Kadra dydaktyczno-naukowa i grupy funkcyjne	315
4. Postawy polityczno-ideowe profesorów	328
5. Inicjatywy naukowo-organizacyjne fakultetu	340
6. Studenci	371
7. Zakończenie	385
8. Dziekani Wydziału Teologicznego	386

ROZDZIAŁ III

WYDZIAŁ PRAWA – ADAM REDZIK	391
1. Początki nauczania prawa w Akademii Lwowskiej	394
2. Na Uniwersytecie Józefińskim (1784–1805) i w Liceum Lwowskim (1805–1817)	395
3. Na Uniwersytecie Franciszkańskim przed autonomią	398
4. Pierwsze wykłady w językach krajowych – pierwsze katedry polskie i ukraińskie	404
4.1. Katedry z językiem wykładowym ruskim, czyli ukraińskim	404
4.2. Pierwsze katedry dla wykładów w języku polskim	409
5. Organizacja Wydziału Prawa i Umiejętności Politycznych w latach 1871–1918	418
6. Program nauczania i organizacja Wydziału Prawa w latach 1918–1939	425
6.1. Uwagi ogólne o organizacji wydziału	425
6.2. Program nauczania na studium ogólnym	428
7. Studia specjalistyczne na Wydziale Prawa UJK w latach 1930–1939	442
7.1. Informacje ogólne	442
7.2. Studium Dyplomatyczne	443
7.3. Studium Administracyjne i Skarbowe	447
7.4. Studium Ekonomiczne	449
7.5. Studium Sądowe	451
7.6. Kurs Prawa Lotniczego	452
8. Rozwój nauk prawnych w latach 1871–1939	455
8.1. Nauki historycznoprawne	455
8.1.1. Prawo rzymskie	455
8.1.2. Prawo kościelne (kanoniczne)	462
8.1.3. Historia prawa niemieckiego	466
8.1.4. Prawo polskie – historia prawa polskiego i historia ustroju Polski	467
8.1.5. Prawoznawstwo porównawcze	472
8.1.6. Encyklopedia prawa i filozofia prawa	474
8.2. Prawo sądowe	476
8.2.1. Prawo cywilne	476
8.2.2. Prawo prywatne międzynarodowe	483
8.2.3. Prawo procesowe cywilne	483
8.2.4. Prawo handlowe i wekslowe	489
8.2.5. Prawo karne	495
8.3. Nauki polityczno-prawne	504
8.3.1. Prawo polityczne	504
8.3.2. Prawo narodów	513
8.3.3. Prawo administracyjne i nauki o administracji	520
8.3.4. Statystyka	526
8.3.5. Ekonomia społeczna	527

8.3.6. Skarbowość	535
8.4. Inne nauki wykładane na Wydziale Prawa	538
9. Pozauniwersyteckie ośrodki myśli prawniczej we Lwowie	540
9.1. Towarzystwo Prawnicze we Lwowie	540
9.2. Towarzystwo „Biblioteka Słuchaczy Prawa”	541
9.3. Inne stowarzyszenia prawnicze	542
9.4. Czasopisma prawnicze związane z Wydziałem Prawa UJK	543
10. Wkład w budowę systemu prawnego Polski	546
10.1. Tworzenie ustroju politycznego i sądownictwa	546
10.2. Wkład w dzieło kodyfikacji prawa II RP	547
11. Na zakończenie	550
12. Dziekani Wydziału Prawa	552
ROZDZIAŁ IV	
WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY – ŁUKASZ TOMASZ SROKA	559
CZĘŚĆ 1. HUMANISTYKA W STRUKTURZE WYDZIAŁU	561
1. Jezuicka <i>ars philosophica</i> i okres zaborów	561
2. Dwudziestolecie międzywojenne (1918–1939)	571
CZĘŚĆ 2. OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE	582
1. Nauki filologiczne	582
1.1. Filologia polska – Historia literatury polskiej	582
1.2. Filologia słowiańska	588
1.3. Literaturoznawstwo	592
1.4. Filologia ruska (ukraińska)	592
1.5. Filologia klasyczna	595
1.6. Romanistyka	603
1.7. Germanistyka i anglistyka	605
2. Orientalistyka	607
3. Filozofia	611
4. Nauki o wychowaniu i myśl pedagogiczna	623
5. Socjologia	625
6. Psychologia – <i>Adam Redzik</i>	627
7. Nauki historyczne	629
7.1. Pierwsze katedry	629
7.2. Nauki pomocnicze historii	631
7.3. Archeologia	634

7.4. Historia starożytna	638
7.5. Mediewistyka	639
7.6. Historia Nowożytna	644
7.7. Historia społeczno-gospodarcza	651
7.8. Historia sztuki	653
7.9. Historia Rusi (Ukrainy)	657
7.10. Historia szkolnictwa	658
7.11. Historycy lwowscy na forum międzynarodowym	660
8. Antropologia i etnologia	661
9. Muzykologia – <i>Adam Redzik</i>	666
10. Podsumowanie	668
11. Dziekani Wydziału Filozoficznego	670
12. Dziekani Wydziału Humanistycznego	673

ROZDZIAŁ V

WYDZIAŁ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY – ROMAN DUDA, ANDRZEJ KAJETAN WRÓBLEWSKI, ADAM REDZIK 677

1. Wprowadzenie – <i>Adam Redzik</i>	677
2. Powstanie i organizacja Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego – <i>Tomasz J. Kotliński, Adam Redzik</i>	680
3. Matematyka – <i>Roman Duda</i>	686
3.1. Wprowadzenie	686
3.2. Matematyka na uniwersytecie lwowskim w okresie austriackim	687
3.3. Matematyka na spolonizowanym uniwersytecie lwowskim	688
3.4. Sierpiński we Lwowie	691
3.5. Koncepcja polskiej szkoły matematycznej	694
3.6. Początki matematyki na Uniwersytecie Jana Kazimierza	696
3.7. Banach i analiza funkcjonalna	699
3.8. Inne wątki	701
3.9. Atmosfera matematycznego Lwowa	706
3.10. Zagłada	709
3.11. Życie po życiu	711
4. Fizyka – <i>Andrzej Kajetan Wróblewski</i>	712
4.1 Akademia jezuicka	712
4.2. Okres austriacki (1772-1918)	715
4.3 W latach 1918-1939	727
4.4. Zamiast zakończenia	735
5. Astronomia – <i>Adam Redzik</i>	737

6. Nauki biologiczne – <i>Adam Redzik</i>	744
6.1. Botanika	745
6.2. Zoologia	750
7. Nauki o ziemi – <i>Adam Redzik</i>	758
7.1. Mineralogia i petrografia	758
7.2. Krystalografia	760
7.3. Geologia i paleontologia	761
7.4. Geografia i kartografia	762
7.5. Geofizyka i meteorologia	767
8. Chemia – <i>Adam Redzik</i>	771
8.1. Początki – chemia ogólna	771
8.2. Chemia organiczna	773
8.3. Chemia nieorganiczna i fizyczna	778
8.4. Chemia lwowska poza UJK	782
9. Dziekani Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego.....	790

ROZDZIAŁ VI

WYDZIAŁ LEKARSKI – <i>WANDA WOJTKIEWICZ-ROK</i>	791
1. Początki kształcenia w zakresie medycyny we Lwowie.....	793
2. Wydział Lekarski przy Uniwersytecie Józefińskim w latach 1784 -1805	795
3. Instytut Medyko-Chirurgiczny we Lwowie w latach 1805 –1874	797
4. Szpitale lwowskie i ich rola w rozwoju medycyny w drugiej połowie XIX wieku	801
4.1 Szpital Powszechny Krajowy	801
4.2. Szpital dla Dzieci im. Św. Zofii	804
4.3. Poliklinika Powszechna	805
5. Zabiegi w Radzie Państwa przedstawicieli Sejmu Galicyjskiego i Uniwersytetu w o reaktywowanie Wydziału Lekarskiego	806
6. Realizacja decyzji o organizacji Wydziału Lekarskiego	807
7. Zakłady teoretyczne Wydziału Lekarskiego	809
7.1. Zakład Anatomii Opisowej (Prawidłowej)	809
7.2. Zakład Histologii i Embriologii	813
7.3. Zakład Fizjologii	815
7.4. Zakład Chemii Lekarskiej	818
7.5. Zakład Farmakologii i Farmakognozji	820
7.6. Zakład Biologii Ogólnej	827
7.7. Zakład Patologii Ogólnej i Doświadczalnej	828
7.8. Zakład Anatomii Patologicznej	830
7.9. Zakład Medycyny Sądowej	833

7.10. Zakład Higieny	836
7.11. Instytut Mikrobiologii i Serologii	839
7.12. Zakład Historii Medycyny	840
8. Kliniki Wydziału Lekarskiego	842
8.1. Klinika Chorób Wewnętrznych	842
8.2. Klinika Chirurgiczna	848
8.3. Klinika Dermatologiczna	855
8.4. Klinika Okulistyczna	858
8.5. Klinika Położniczo-Ginekologiczna	864
8.6. Klinika Pediatria	871
8.7. Ambulatorium Chorób Nerwowych – Klinika Chorób Nerwowych i Umysłowych	875
8.8. Ambulatorium Laryngologiczne i Otolaryngologiczne. Klinika Chorób Nosa, Gardła i Uszu	880
8.9. Zakład Dentystyczny – Instytut Dentystyczny	883
9. Podsumowanie	890
10. Dziekani Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie	893

ROZDZIAŁ VII

SPÓR O UKRAIŃSKI UNIWERSYTET WE LWOWIE NA PRZEŁOMIE XIX I XX STULECIA

I UKRAIŃSKI [TAJNY] UNIWERSYTET (1921-1925) – MARIAN MUDRYJ	895
1. Wstęp	897
2. Problem ukraińskiego uniwersytetu na przełomie XIX i XX w.	899
3. Powstanie Ukraińskiego [Tajnego] Uniwersytetu	901
4. Struktura, kierownictwo, sprawy finansowe	904
5. Kadra naukowa, studenci oraz proces nauczania	909
6. Ukraiński [Tajny] Uniwersytet a polska administracja rządowa	913
7. Próby utworzenia państwowego Ukraińskiego Uniwersytetu i upadek UTU	914
8. Zakończenie	917

ROZDZIAŁ VIII

UNIWERSYTET LWOWSKI W LATACH 1939–1946 – ADAM REDZIK

CZEŚĆ 1. PIERWSZA OKUPACJA SOWIECKA (1939–1941)

1. Lwów i Uniwersytet Jana Kazimierza w czasie wojny obronnej 1939 r. i w początkach okupacji	923
2. Mityng na uniwersytecie 28 września 1939 r.	933

3. Ostatnie miesiące Uniwersytetu Jana Kazimierza – stopniowaukrainizacja i sowietyzacja	937
3.1. Wydział Teologii	941
3.2. Wydział Prawa	942
3.3. Wydział Humanistyczny	945
3.4. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy	946
3.5. Wydział Lekarski	946
4. Lwowski Państwowy Uniwersytet im. Iwana Franki (styczeń 1940–czerwiec 1941)	948
4.1. Charakterystyka ogólna	948
4.2. Ramy prawne	949
4.3. Rektorzy	950
4.4. Uczona Rada Uniwersytetu	956
4.5. Komisarz polityczny	959
4.6. Fakultety	960
4.6.1. Organizacja	960
4.6.2. Wydział Filologiczny	962
4.6.3. Wydział Historyczny	963
4.6.4. Wydział Prawa	964
4.6.5. Wydział Fizyko-Matematyczny	971
4.6.6. Wydział Przyrodniczy	972
4.7. Katedry ogólnouniwersyteckie	974
4.8. Oddział Zaoczny	975
5. Kadra profesorska	977
5.1. Indoktrynacja, inwigilacja	977
5.2. Stopnie naukowe i dydaktyczne, liczebność	980
5.3. Konferencje naukowe	982
5.4. Wyjazdy naukowe	985
6. Studenci i aspiranci	987
7. Biblioteki i baza lokalowa	991
8. Codziennosc eksterminacyjna. Ginacy Uniwersytet Jana Kazimierza	992
CZĘŚĆ 2. OKUPACJA NIEMIECKA 1941–1944	997
1. Zajęcie Lwowa przez Niemców. Próba utworzenia państwa ukraińskiego	997
2. Dystrykt Galicja częścią szczególną Generalnego Gubernatorstwa	1000
3. Uniwersytet Jana Kazimierza i Polskie Państwo Podziemne we Lwowie	1008
4. Niemcy wobec nauki i nauczania we Lwowie	1011
4.1. Cechy charakterystyczne polityki hitlerowskiej	1011
4.2. Zamknięcie Uniwersytetu im. Iwana Franki. Budynek uniwersyteckie	1012

4.3. Lwowski eksperyment akademicki – „fachkursy”	1013
4.4. Instytut prof. Rudolfa Weigla.....	1014
4.5. Institut für Deutsche Ostarbeit	1022
4.6. Biblioteki i archiwa	1024
5. Tajny Uniwersytet Jana Kazimierza	1027
5.1. Organizacja tajnego nauczania w okupowanej Polsce	1027
5.2. Organizacja Tajnego Uniwersytetu Jana Kazimierza	1028
5.3. Wydział Teologii Tajnego UJK	1029
5.4. Wydział Prawa Tajnego UJK.....	1031
5.5. Wydział Humanistyczny Tajnego UJK.....	1034
5.6. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy Tajnego UJK.....	1036
5.7. Wydział Lekarski Tajnego UJK.....	1037
6. Eksterminacja inteligencji polskiej przez okupanta niemieckiego	1040
6.1. Plan eksterminacji inteligencji polskiej.....	1040
6.2. Zbrodnia na Wzgórzach Wuleckich.....	1041
Zamordowani w ramach zbrodni lipcowej z 1941 r.	1042
6.3. Eksterminacja uczonych UJK w ramach Holokaustu.....	1053
6.4. Dalsze ofiary wśród kadry naukowej UJK zamordowane przez Niemców	1057
6.5. Ofiary polityki ukraińskiej	1059
6.6. Zmarli śmiercią naturalną w okresie okupacji niemieckiej	1060
CZEŚĆ 3. DRUGA OKUPACJA SOWIECKA I TZW. REPATRIACJA	1062
1. Powtórne zajęcie Lwowa przez Sowieców. Sytuacja ogólna w mieście w latach 1944–1946	1062
2. Depolonizacja Lwowa	1069
3. Ostatnie uruchomienie „polskiego” Uniwersytetu Lwowskiego	1069
3.1. Rektorzy i podstawa prawna	1069
3.2. Fakultety odtworzonego uniwersytetu	1073
3.3. Kadra nauczająca – zmiany struktury narodowościowej	1076
3.4. Studenci	1077
3.5. Baza lokalowa. Biblioteki	1078
4. Aresztowania i wywózki – cel tzw. „repatriacja”	1080
5. Ewakuacja polskich uczonych ze Lwowa. Transporty uniwersyteckie. Ci, którzy zostali we Lwowie	1083
ZAKOŃCZENIE	1087
PRZYPISY	1095
Przypisy do Wstępu	1097

Przypisy do rozdziału I.....	1101
Przypisy do rozdziału II	1126
Przypisy do rozdziału III.....	1127
Przypisy do rozdziału IV	1158
Przypisy do rozdziału V	1169
Przypisy do rozdziału VI.....	1179
Przypisy do rozdziału VII.....	1186
Przypisy do rozdziału VIII	1188
Przypisy do Zakończenia	1206
BIBLIOGRAFIA.....	1207
SPIS ILUSTRACJI	1291
INDEKS OSOBOWY.....	